

Modül (öneri) No	262
Öğrenme Alanı (Temel konu)	Tevhid
Modül (Alt Konu)	Tevhid Delillerinden Semavat Delili
Amaçlar	Allah'ın birliğini, haşmetini, azametini kavrar. Vacib'ül vücudu kavrar.
Süre	40 dk.
Seviye	Seviye-2
Yöntem ve Teknik-Etkinlik	Sokratik Tartışma, Maddeleme
Materyal ve Teknoloji	Her grup için metin, kalem, yapışkan kâğıt
İşleniş/Öğrenme-öğretme süreci	MADDELEME Örnek: - Sınıf, 3/4/5 er kişilik gruplara ayrılır. - Her gruba “Tevhid Delilleri” başlıklı metin ve yeterli sayıda yapışkan kâğıt verilir. - Gruplar birlikte çalışarak metne göre Allah'ın birliğini, haşmetini, azametini maddelerler. - Maddelerden her birini yapışkan kâğıtlara yazarlar. - Etkinlik sonunda gruplar yazdıkları maddeleri tahtada kendilerine ayrılan bölüme yapıştırır. - Gruplar yazdıkları maddeleri tahtada okurlar. SOKRATİK TARTIŞMA - Öğretmen öğrencilere aşağıda örnek olarak verilen tarzda sorular sorarak “nelerin bilindiğini ortaya koyma”, “doğurtma/buldurma” amaçlarını gerçekleştirmeye çalışır. Nelerin Bilindiğini Ortaya Koyma - Memleket ne demektir? - Memleketin nasıl, ne gibi özellikleri vardır? - Bu özellikler kendi kendine olmuş olabilir mi? - Bunu düşünebilmek için başka hangi bilgilere ihtiyaç duyarız? - Arkadaşının bu itirazına nasıl cevap verirsin? Doğurtma/ Buldurma - İnsan için küçük bir saray, memleket diyebilir miyiz? - Kâinata büyük bir saray diyebilir miyiz? - Bundan ne sonuç çıkarılabilir? En küçük zerreden kainattaki en büyük yıldızlara kadar her şeyin tek bir sahibi olduğu ve bu sahibin varlığının zaruri olduğu sonucuna ulaşılabilir.

	• Öğrencilere cevap vermeden önce düşünme fırsatı verilir. Sözleri kesilmeden cevap verebilmelerine imkan sağlanır. • Tüm öğrencilerin tartışmaya katılması sağlanır. • Öğrenciler olabildiğince kısa ve net bir şekilde kendilerini ifade etmeye gayret ederler. Monolog oluşmasına izin verilmez. • Akran sorgulaması teşvik edilir. • Konu dışına çıkmıyor ve istenilen yönde ilerleme oluyorsa öğrencilerin birbiriyle konuşmalarına, tartışmalarına ve soru sormalarına izin verilir. • Sokratik yaklaşımın temel ilkelerinden biri, kanıt ve mantık kullanarak bir fikir birliği sağlamaktır. Bu nedenle sorgulama sürecinde ortak kararlara ulaşmak amaç olmalıdır.
Ölçme ve Değerlendirme	• S1: Metinde göklerin düzeni hangi kavramlarla açıklanıyor? (Ör. teshir, tedbir, tedvir, tanzim, tanzif, tavzif) • S2: “Bir zerreye Rab olmak için bütün yıldızlara sahip olmak gerekir” ifadesi neyi ispat eder? • S3: Semavatın düzeninden Allah’ın birliğine nasıl bir delil çıkarılır? Eşleştirme (Uygulama) Aşağıdaki kavramları eşleştiriniz: • Teshir – Emir altına alma • Tedbir – Hikmetli düzenleme • Tedvir – Döndürme, hareket ettirme • Tanzim – Düzenleme • Tanzif – Temizleme • Tavzif – Vazifelendirme 3. Kısa Tartışma (Analiz) Öğrencilere şu soru yöneltilir: “Göklerdeki muntazam hareketler ve yıldızların çarpışmadan seyri bize neyi gösteriyor?” Her öğrenci 1–2 cümle ile görüşünü belirtir. 4. Sonuç (Değerlendirme) Öğrencilerden şu cümleyi tamamlamaları istenir: “Semavat delili bana Allah’ın ... olduğunu gösteriyor.”
İlişkili Metinler	بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ¹ Evet bu dünya memleketine ve misafirhanesine gelen herbir misafir, gözünü açıp baktıkça görür ki: Gayet keremkârane bir ziyafetgâh ve gayet san'atkârane bir teşhircâh ve gayet haşmetkârane bir ordugâh

¹ Rahman ve Rahim olan Allah’ın adıyla.

ve talimgâh ve gayet hayretkârane ve şevkengizâne bir seyrangâh ve temaşagâh ve gayet manidarâne ve hikmetperverâne bir mütalaagâh olan bu güzel misafirhanenin sahibini ve bu kitab-ı kebîrin müellifini ve bu muhteşem memleketin sultanını tanımak ve bilmek için şiddetle merak ederken; en başta göklerin nur yıldızı ile yazılan güzel yüzü görünür: "Bana bak, aradığını sana bildireceğim!" der. O da bakar görür ki:

Bir kısmı arzımızdan bin defa büyük ve o büyüklerden bir kısmı top güllesinden yetmiş derece sür'atli yüzbinler ecrâm-ı semaviyeyi direksiz düşürmeden durduran ve birbirine çarpmadan fevka'l-had çabuk ve beraber gezdiren, yağsız söndürmeden mütemadiyen o hadsiz lâmbaları yandıran ve hiçbir gürültü ve ihtilâl çıkartmadan o nihayetsiz büyük kütleleri idare eden ve Güneş ve Kamer'in vazifeleri gibi, hiç isyan ettirmeden o pek büyük mahlukları vazifelerle çalıştıran ve iki kutbun dairesindeki hesap rakamlarına sıkışmayan bir nihayetsiz uzaklık içinde, aynı zamanda, aynı kuvvet ve aynı tarz ve aynı sikke-i fitrat ve aynı surette, beraber, noksansız tasarruf eden ve o pek büyük mütecaviz kuvvetleri taşıyanları, tecavüz ettirmeden kanununa itaat ettiren ve o nihayetsiz kalabalığın enkazları gibi göğün yüzünü kirletecek süprüntülere meydan vermeden pek parlak ve pek güzel temizlettiren ve bir muntazam ordu manevrası gibi manevra ile gezdiren ve arzı döndürmesiyle, o haşmetli manevranın başka bir surette hakikî ve hayalî tarzlarını her gece ve her sene sinema levhaları gibi seyirci mahlukatına gösteren bir tezahür-ü rububiyet ve o rububiyet faaliyeti içinde görünen teshir, tedbir, tedvir, tanzim, tanzif, tavziften mürekkep bir hakikat, bu azameti ve ihatatı ile o semavat Hâlıkının vücub-u vücuduna ve vahdetine ve mevcudiyeti semavatın mevcudiyetinden daha zahir bulunduğu bilmüşahede şehadet eder manasıyla Birinci Makam'ın birinci basamağında:

لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ الْوَاجِبُ الُّجُودِ الَّذِي دَلَّ عَلَى وُجُوبِ وُجُودِهِ فِي وَحْدَتِهِ السَّمَوَاتُ
بِجَمِيعِ مَا فِيهَا بِشَّهَادَةِ عَظَمَةِ إِحَاطَةِ حَقِيقَةِ التَّسْخِيرِ وَ التَّدْوِيرِ وَ التَّنْظِيمِ وَ
التَّنْظِيفِ وَ التَّوْظِيفِ الْوَاسِعَةِ الْمَكْمَلَةِ بِالْمُشَاهَدَةِ²

denilmiştir.

(Şuâlar, Yeni Asya Neşriyat, Eylül-2024, s. 129-130)

Âlemin mecmuuna bakıyoruz; muntazam bir memleket, bir şehir,
bir saray hükmünde âlî hikmetler, galî gayeler için mükemmel bir
tanzimat görüyoruz. Otuzikinci Söz'ün Birinci Mevkıfında izah ve
isbat edildiği üzere bir zerreden tut, tâ yıldızlara kadar zerre mikdar
şirke yer bırakmıyor. Öyle birbirlerine manen münasebetdardırlar
ki; bütün yıldızları müsahhar etmeyen ve elinde tutmayan, bir
zerreye rububiyetini dinlettiremez. Bir zerreye hakikî Rab olmak
için, bütün yıldızlara sahib olmak lâzım gelir. Hem Otuz İkinci
Söz'ün İkinci Mevkıfında izah ve isbat edildiği üzere, semavatın
halk ve tesviyesine muktedir olmayan, beşerin sîmasındaki
teşahhusu yapamaz. Demek bütün semavatın Rabbi olmayan, birtek
insanın sîmasındaki alâmet-i farika olan nakş-ı sîmavîyi yapamaz.
İşte kâinat kadar büyük bir pencere ki; onunla bakılsa,

اللَّهُ خَالِقُ كُلِّ شَيْءٍ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ وَكِيلٌ لَهُ مُقَالِيدُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ³

âyetleri, büyük harflerle kâinat sahifelerinde yazılı olduğu, akıl
gözüyle de görülecek. Öyle ise: Görmeyenin ya akıllı yok, ya kalbi
yok veya insan suretinde bir hayvandır!

Sözler (682)

سُبْحَانَكَ لَا عِلْمَ لَنَا إِلَّا مَا عَلَّمْتَنَا إِنَّكَ أَنْتَ الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ⁴
وَأَخِرُ دَعْوَاهُمْ أَنْ الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ⁵

² Allah'tan başka hiçbir ilâh yoktur O öyle bir Vâcibü'l-Vücud'dur ki, vüs'at ve mükemmeliyeti bilmüşahede
görünen teshir, tedbir, tedvir, tanzim, tanzif ve tavzif hakikatlerinin azamet-i ihatasının şهادetiyle, semâvât
bütün içindekilerle beraber Onun vahdet içindeki vücub-u vücuduna delâlet eder.

³ Allah her şeyin yaratıcısıdır O her şey üzerinde hakkıyla görüp gözeticidir • Göklerin ve yerin tedbir ve
tasarrufu Ona aittir (Zümer Suresi: 62-63)

⁴ Seni her türlü noksandan tenzih ederiz. Senin bize öğrettiğinden başka bizim hiçbir bilgimiz yoktur. Sen
herşeyi hakkıyla bilir, her işi hikmetle yaparsın (Bakara Suresi: 32.)

⁵ Duaları şu sözlerle sona erer: "Ezelden ebede kadar her türlü hamd ve övgü, şükür ve minnet, Âlemlerin Rabbi
olan Allah'a mahsustur" (Yunus Suresi: 10.)

